

INGLIZ IBORALARIDA TIKUVCHILIK ATAMALARINING O'RNI

Ziyoda Hakimova

Farg'ona davlat universiteti doktoranti

ziyodahakimova@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.13833171>

Annotatsiya: Ushbu tezis ingliz tilidagi idiomatik iboralar va iboralar tarkibiga tikuvchilik atamalarining kiritilishini o'rganadi, ularning etimologiyasi, semantik evolyutsiyasi va ularning madaniy ahamiyatini o'rganadi. Tadqiqot ushbu atamalarining nafaqat kundalik hayotda tikuvchilikning tarixiy ahamiyatini aks ettiribgina qolmay, balki kengroq ijtimoiy qadriyatlar va amaliyotlarni qamrab oluvchi lingvistik vositalar sifatida xizmat qilishini ta'kidlashga qaratilgan. Bir qator iboralarni o'rganib chiqib, tadqiqot til, madaniyat va hunarmandchilikning kesishuvini o'rganadi, tikuvchilikning ingliz leksikasi va muloqotiga keng tarqalgan ta'siri haqida tushuncha beradi.

Kalit so'zlar: tikuvchilik termini, etimologiyasi, idiomatik ifoda, semantik evolyutsiya, metafora tili, tarixiy ahamiyati.

Kirish

Til insoniyat madaniyati va texnologiyasi bilan birga rivojlanib boruvchi tirik mavjudotdir. Tilga ta'sir qiluvchi turli sohalar orasida tikuvchilik ingliz leksikonida ajoyib iz qoldirdi. Ushbu tezis ingliz tilidagi iboralardagi tikuv atamalarining rolini ko'rib chiqadi va bu atamalar kundalik tilda metaforik ahamiyatga ega bo'lish uchun ularning to'g'ridan-to'g'ri ma'nolaridan qanday oshib ketganini tushunishga qaratilgan. Tadqiqot tanlangan idiomatik iboralarning kelib chiqishi, ma'nosi va qo'llanilishini tahlil qilib, ularni shakllantirgan ijtimoiy-madaniy kontekstlarga oydinlik kiritadi.

Adabiyotlar sharhi

Oldingi tadqiqotlar idiomatik iboralarning etimologik ildizlari va ularning madaniy oqibatlarini o'rganib chiqdi. Biroq, tikuvchilik bilan bog'liq atamalarga alohida e'tibor nisbatan kam edi. Ushbu bo'lim idiomatik iboralar, semantik o'zgarishlar va tikuvchilikning madaniy tarixi bo'yicha mavjud adabiyotlarni ko'rib chiqadi va bu sohalarning kesishishini tushunish uchun asos yaratadi. Tadqiqotni kontekstualashtirish uchun tilshunoslar va madaniyat tarixchilarining asosiy asarlari muhokama qilinadi.

Metodologiya

Tadqiqotda tikuvchilik bilan bog'liq idiomatik iboralarning kelib chiqishi va evolyutsiyasini kuzatish uchun etimologik lug'atlar, lingvistik korpus va tarixiy matnlardan foydalangan holda sifatli yondashuv qo'llaniladi. Zamonaviy ingliz tilidagi ushbu iboralarning chastotasi va kontekstini aniqlash uchun korpus tahlili o'tkaziladi. Bundan tashqari, tilshunoslar va madaniyat tarixchilari bilan suhbatlar ushbu atamalarining madaniy ahamiyati haqida ekspert tushunchalarini beradi.

Tahlil va muhokama

Ushbu bo'limda tikuvchilik bilan bog'liq idiomatik iboralar tanlovi tahlil qilinadi, ularning kelib chiqishi, ma'nolari va madaniy kontekstlari muhokama qilinadi. Bunga misollar kiradi:

1. "Hang up by thread": Bu ibora osonlikcha uzilib qoladigan ipning mo'rtligini aks ettiruvchi qaltis vaziyatni bildiradi. Muhokama tikuv va ip hayotning zaifligini ifodalagan tarixiy holatlarni o'rganadi.

2. "Cut from the same cloth": O'xshashlikni bildiruvchi bu ibora bitta matodan bir nechta bo'lak kesish amaliyotidan kelib chiqqan. Tahlil inson munosabatlari va ijtimoiy tuzilmalarni tasvirlash uchun bu metafora tikuvchilikdan tashqarida qanday kengayishini o'rganadi.
3. "A stitch in time saves nine": O'z vaqtida chora ko'rishni targ'ib qilgan bu hikmatda profilaktika choralarining ahamiyati ta'kidlangan. Tadqiqot uning mehnatsevarlik va uzoqni ko'rishni targ'ib qilishda tarixiy qo'llanilishini o'rganadi.
4. "Button up": mahkamlash yoki xulosa qilish ma'nosini bildiruvchi bu ibora kiyimni tugmalar bilan mahkamlashdan olingan. Tahlil ushbu harakatni tayyorgarlik va yakuniy mavzular bilan bog'laydi.
5. "Spin a yarn": Ko'pincha xayoliy yoki bo'rttirilgan elementlar bilan hikoya qilishni tasvirlash uchun foydalaniladi, bu ibora tolalarni ipga aylantirish amaliyotiga borib taqaladi. Muhokama uning to'g'ridan-to'g'ri ma'nodan ko'chma ma'noga o'tishini o'rganadi.

Quyida tikuvchilik bilan bog'liq idiomatik iboralarning qo'shimcha misollari va tahlillari keltirilgan:

1. "Tie the knot" - Turmush qurish.

Kelib chiqishi: Bu ibora, ehtimol, nikohning majburiy ittifoqini ramziy qilib, mato yoki ipni tugunga bog'lashning eski odatidan kelib chiqqan. Bu nikohda qilingan majburiyatga parallel ravishda, bir narsani tugun bilan mahkam bog'lashning tom ma'nodagi harakatini aks ettiradi.

2. "Loose threads" - hal qilinmagan tafsilotlar yoki jihatlar.

Kelib chiqishi: tikuvchilikda bo'shshagan ip to'g'ri bog'lanmagan, bu tugallanmagan narsani ko'rsatadi. Majoziy ma'noda, bu vaziyatdagi hal etilmagan masalalar yoki tafsilotlarga ishora qiladi.

3. "Whole cloth" - To'liq uydirma yoki yolg'on.

Kelib chiqishi: Bu ibora dastlab bitta, kesilmagan mato bo'lagidan yasalgan narsaga tegishli bo'lib, haqiqiylikni ko'rsatadi. Biroq, bu to'liq uydirma ma'nosiga aylandi, ehtimol "butun mato" dan hikoya qilish yoki uni butunlay ixtiro qilish orqali yolg'on gapirish amaliyotidan kelib chiqqan.

4. "Patch things up" - munosabatlarni yoki vaziyatni tuzatish yoki tuzatish.

Kelib chiqishi: Yirtilgan yoki eskirgan matoni yamoqlash harakatidan kelib chiqqan bo'lib, u metaforik ravishda shaxslararo yoki vaziyatli muammolarni hal qilishga qaratilgan.

5. "A needle in a haystack" - Topish juda qiyin bo'lgan narsa.

Kelib chiqishi: Bu ibora keng kontekstda kichik va tushunarsiz narsani topish qiyinligini anglatuvchi katta pichan uyasidan kichik igna topish qiyinligini ta'kidlaydi.

6. "Cut your cloth according to your means" – Moliyaviy chegarada yashash.

Kelib chiqishi: Tikuvchilar mavjud bo'lgan matodan oqilona foydalanishlari kerak, bu esa ularda mavjud bo'lgan narsalarni haddan tashqari oshirmasliklarini ta'minlashi kerak. Bu ibora o'z resurslari ichida yashashni rag'batlantiradi.

7. "To unravel" - parchalanish yoki bekor bo'lish.

Kelib chiqishi: Yechish - bu matodagi tikuvlarni yechish jarayoni. Majoziy ma'noda, bu vaziyat yoki rejalar buzilganligini tasvirlaydi.

8. "To buttonhole someone" - Kimnidir suhbatda ushlab turish, odatda uning xohishiga qarshi.

Kelib chiqishi: Bu atama kimnidir tark etmaslik uchun tugma teshigidan ushlab, metaforik tarzda kimnidir doimiy yoki istalmagan suhbatga jalb qilish harakatidan kelib chiqqan.

9. "Darn it" - Ko'ngilsizlik yoki bezovtalik ifodasi.

Kelib chiqishi: Darning - matodagi teshiklarni tuzatish usuli. Bu ibora, ehtimol, vazifaning zerikarli xususiyatini aks ettiruvchi engil umidsizlikni ifodalash uchun rivojlangan.

10. "Seamless" - silliq va uzilishlar va qiyinchiliklarsiz.

Kelib chiqishi: Choksiz kiyim tikuvsiz bo'lib, benuqson, silliq konstruktsiyani ko'rsatadi. Metafora uzilishlarsiz muammosiz ishlaydigan har qanday narsani tasvirlash uchun kengaytiriladi.

Ushbu qo'shimcha misollar tikuvchilikning ingliz tiliga boy ta'sirini yanada ko'rsatadi va bu atamalar va iboralar kundalik nutqda to'qilgan so'zma-so'z va metaforik iplarni qanday qamrab olishini ta'kidlaydi.

Xulosa

Tikuvchilik atamalarining idiomatik iboralarda keng qo'llanilishi tikuvchilikning kundalik hayotdagi tarixiy ahamiyatini ko'rsatadi. Ushbu bo'limda ushbu atamalar inson tajribasining mehnat, ijodkorlik va ijtimoiy munosabatlar kabi jihatlarini qanday qamrab olishi muhokama qilinadi. Shuningdek, tikuvchilikning an'anaviy gender faoliyati sifatidagi madaniy ahamiyati ham ko'rib chiqiladi va tilning jamiyat rollari va me'yorlarini qanday aks ettirishi va davom ettirishi ta'kidlanadi.

References:

1. Crystal, D. (2003). "The Cambridge Encyclopedia of the English Language". Cambridge University Press.
2. Harper, D. (2024). "Online Etymology Dictionary". Retrieved from www.etymonline.com.
3. Mieder, W. (2004). "Proverbs: A Handbook". Greenwood Publishing Group.
4. Partridge, E. (2006). "Origins: A Short Etymological Dictionary of Modern English". Routledge.
5. Roud, S. (2006). "The Penguin Guide to the Superstitions of Britain and Ireland". Penguin Books.